

ภาวะผู้นำแบบกระจายที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

Distributed Leadership Affecting the Professional Learning Community of Schools
under the Office of Secondary Educational Service Area 25

นิชานันท์ เขาราช^{1*} และ กนกอร สมปราษฎ์²

Nichanan Khaorat^{1*} and Kanokorn Somprach²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบกระจายของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบกระจายกับการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา 4) เพื่อศึกษาปัจจัยของภาวะผู้นำแบบกระจายที่เป็นตัวทำนายการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จำนวน 70 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูตำแหน่งหัวหน้างานวิชาการ และครูตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำแบบกระจายของสถานศึกษาโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษาโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบกระจายกับการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก 4) ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา มีปัจจัย 3 องค์ประกอบ ที่พยากรณ์การเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษาที่ดีที่สุด คือ การเป็นผู้นำของครู (X_8) การเป็นผู้นำของผู้บริหาร (X_6) และการปฏิบัติภาวะผู้นำ (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.894 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$\hat{Y} = 0.427 + 0.446 (X_8) + 0.306 (X_6) + 0.150 (X_1)$$

สมการถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$\hat{Z}_Y = 0.485 (Z_{X_8}) + 0.335 (Z_{X_6}) + 0.167 (Z_{X_1})$$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำแบบกระจาย ชุมชนวิชาชีพ ภาวะผู้นำของครู การปฏิบัติภาวะผู้นำ

*Corresponding author. Mobile (0)9 - 5938 - 5456

Email address: nichanan_k@kkumail.com.

Abstract

The objective of this study were 1) to study level of the distributed leadership of schools 2) to study level of professional learning community of schools 3) to study relationships between the distributed leadership and the professional learning community in schools and 4) to identify the predictors of the distributed leadership for the professional learning community in schools. The samples were 70 secondary schools under the office of secondary educational service area 25 by stratified random sampling. Informants included school administrators, heads of academic affairs and education committee. The research instrument was the five rating scale questionnaire including the Reliability Coefficient at 0.97. Data was analyzed by computer program for frequency, percentage, means, standard deviation, correlation Pearson Product Moment Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis. The result revealed that in all aspects, the levels of the distributed leadership of schools are high. There were 1) teamwork culture 2) leadership practice 3) shared vision 4) shared decision making 5) principal leadership 6) teacher leadership 7) school organization and 8) instructional program respectively. 2. In overall, the level of the professional learning community of schools are high. There were 1) shared and supportive leadership 2) supportive conditions-relationships 3) supportive conditions-structures 4) collective learning and application 5) shared values and vision and 6) shared personal practice respectively. 3. All relationships among the distributed leadership and the professional learning community of schools are positive with a statistical significance at the .01 level. 4. There were three best predictors of the distributed leadership for professional learning community of schools as follows: teacher leadership (X_8), principal leadership (X_6) and leadership practice (X_1). The Multiple Correlation Coefficient is 0.894 with the percentage of the predictive power of 80.00% at the statistically significant level of .01. Prediction equations with unstandardized score and standardized scores can be written as follows;

The Regression Equation of Unstandardized Scores:

$$\hat{Y} = 0.427 + 0.446 (X_8) + 0.306 (X_6) + 0.150 (X_1)$$

The Regression Equation of Standardized Scores:

$$\hat{ZY} = 0.485 (ZX_8) + 0.335 (ZX_6) + 0.167 (ZX_1)$$

Keywords: Distributed Leadership, Professional Learning Community, Teacher Leadership, Leadership Practice

บทนำ

การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาโดยมุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาผ่านการเรียนรู้ที่ยั่งยืนได้ เพราะการศึกษาสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม จากการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) และผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา มุ่งเน้นหลักการและกรอบแนวคิดที่สำคัญคือการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้พร้อมทั้งเสนอกลไกที่จะก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ [1]

สภาพการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารด้วยข้อมูลที่หลากหลายทำให้โลกทั้งโลกเชื่อมโยงกันได้อย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันกันมากขึ้น ดัชนีชี้วัดการอยู่รอดจึงขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและคุณภาพในการเรียนรู้ เทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงความรู้ สังคมไทยในอนาคตจะมีลักษณะเป็นสังคมแข่งขันที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการพัฒนาสาระสำคัญที่ปรากฏในแผน การศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 - 2559 จึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ [2]

แต่จากผลการปฏิรูปการศึกษาและการดำเนินการดังกล่าวที่ผ่านมาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ยังพบว่ายังมีสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจำนวนมากที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินของ สมศ. และสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนในวิชาหลัก มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับนานาชาติชั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2556 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เปรียบเทียบผลการประเมินปีการศึกษา 2552 - 2556 พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่การศึกษาต่ำกว่าผลการประเมินระดับประเทศ แม้ว่าในปีการศึกษา 2556 ค่าเฉลี่ยจะสูงกว่าทุกปีก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินการที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์เท่าที่ควร [3]

ดังนั้นจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำองค์การ ภารกิจของผู้นำต้องบริหารจัดการและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีความสลับซับซ้อนเพิ่มเป็นทวีคูณ

จนเกินกำลังความสามารถของผู้นำเพียงคนเดียวที่จะรับมือได้ ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำแบบกระจายในการพัฒนาและขับเคลื่อนสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพทันสมัยใหม่ โดยใช้ภาวะผู้นำของตนเองในการดึงภาวะผู้นำจากบุคลากรอื่นในสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมและสร้างสภาพแวดล้อมเชิงสังคมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการกระตุ้นภาวะผู้นำของบุคลากรอื่นออกมา มากกว่าการกำหนดว่าใครอยู่ตำแหน่งใดตามโครงสร้างภายในของสถานศึกษานั้น [4]

การพัฒนาครูยุคใหม่ภายใต้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรการว่า ต้องมีการพัฒนาบุคลากรครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นที่มาของยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้และพัฒนาองค์การแบบสถานศึกษาที่เรียกว่าชุมชนวิชาชีพ ซึ่งหมายถึงการรวมตัวกันของบุคลากรในสถานศึกษาในการร่วมกันแสวงหาองค์ความรู้ หรือแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของบุคลากรทั้งผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ผ่านองค์ประกอบที่สำคัญคือ การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน การสร้างความเชื่อและค่านิยมร่วม การเรียนรู้ร่วมกัน และการประยุกต์ใช้ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติ การปฏิสัมพันธ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้ และการมีโครงสร้างขององค์การที่สนับสนุนการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้อุบัติการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุมชนวิชาชีพจึงเป็นสถานที่สำหรับปฏิสัมพันธ์ลดความโดดเดี่ยวของมวลสมาชิกวิชาชีพครูของโรงเรียนในการทำงาน เพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนหรืองานวิชาการ ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างแท้จริง [5]

การพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นชุมชนวิชาชีพนับเป็นงานที่ยากลำบากต่อการทำให้สำเร็จ เนื่องจากกรอบความคิดในเรื่องนี้ค่อนข้างกว้าง ยังขาดความชัดเจนเชิงปฏิบัติ ตลอดจนมีปัจจัยที่เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องมากมาย แต่ผลจากงานวิจัยจำนวนไม่น้อยที่มีความเห็นตรงกันประการหนึ่งว่า ภาวะผู้นำเป็นกุญแจสำคัญที่จะขับเคลื่อนแนวคิดดังกล่าวลงสู่การปฏิบัติจนสามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นชุมชนวิชาชีพและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา พหุติกรรมภาวะผู้นำจึงต้องเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยสังคมแห่งความรู้ในปัจจุบัน เป็นลักษณะการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความคิด การกระจายอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ หรือการรวมกลุ่ม เน้นลักษณะการแลกเปลี่ยนความสามารถ

ตลอดจนการมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อสร้างและกระตุ้นศักยภาพของการตัดสินใจแบบกลุ่มเพื่อกระจายภาวะผู้นำให้แก่บุคลากรอื่นมากยิ่งขึ้น ลดการใช้อำนาจที่มากับตำแหน่งให้น้อยลงเหลือเท่าที่จำเป็น และเปลี่ยนมาใช้อำนาจเชิงวิชาชีพ เพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาจากสถานศึกษาที่เคยเน้นการสอนไปสู่การเน้นการเรียนรู้ ให้เกิดชุมชนวิชาชีพในสถานศึกษาอย่างแท้จริง [6]

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบกระจายของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบกระจายกับการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
4. เพื่อศึกษาปัจจัยของภาวะผู้นำแบบกระจายที่เป็นตัวทำนายการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 84 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณจากสูตร Taro Yamane [7] ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 70 โรงเรียน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในแต่ละสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูตำแหน่งหัวหน้างานวิชาการ และครูตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษารวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 210 คน
2. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจาย ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติบรรยาย วิเคราะห์หาค่าความถี่และค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับวิเคราะห์ระดับปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายและระดับการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา ส่วนสถิติอ้างอิงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน วิเคราะห์ภาวะผู้นำแบบกระจายที่ส่งผลกระทบต่อการการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษาโดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจาย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดโปรแกรมการสอน ดังตารางที่ 1

1.2 การเป็นชุมชนวิชาชีพในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการรับรู้พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบกระจายของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบกระจาย	ระดับการรับรู้		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. วัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม	4.40	0.49	มาก
2. การปฏิบัติภาวะผู้นำ	4.39	0.53	มาก
3. มีวิสัยทัศน์ร่วม	4.38	0.48	มาก
4. การตัดสินใจร่วมกัน	4.37	0.50	มาก
5. การเป็นผู้นำของผู้บริหาร	4.36	0.53	มาก
6. การเป็นผู้นำของครู	4.33	0.52	มาก
7. การจัดองค์การในสถานศึกษา	4.32	0.49	มาก
8. การจัดโปรแกรมการสอน	4.09	0.53	มาก
รวม	4.33	0.43	มาก

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้	ระดับการดำเนินงาน		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. มีการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน	4.39	0.51	มาก
2. มีการปฏิสัมพันธ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้	4.39	0.54	มาก
3. มีโครงสร้างขององค์การที่สนับสนุนการเรียนรู้	4.38	0.50	มาก
4. มีการเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้	4.35	0.51	มาก
5. มีการสร้างความเชื่อและค่านิยมร่วม	4.34	0.49	มาก
6. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย	4.23	0.65	มาก
รวม	4.35	0.48	มาก

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบกระจายกับการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	Y
X ₁	1.00								
X ₂	0.76**	1.00							
X ₃	0.63**	0.69**	1.00						
X ₄	0.65**	0.67**	0.67**	1.00					
X ₅	0.63**	0.63**	0.62**	0.70**	1.00				
X ₆	0.72**	0.73**	0.70**	0.67**	0.68**	1.00			
X ₇	0.67**	0.66**	0.62**	0.65**	0.63**	0.87**	1.00		
X ₈	0.65**	0.63**	0.64**	0.70**	0.67**	0.74**	0.70**	1.00	
Y	0.72**	0.70**	0.69**	0.71**	0.67**	0.81**	0.77**	0.84	1.00

**p < 0.01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	P-value
	B	SE _B	β		
ค่าคงที่ (Constant)	0.427	0.139		3.065	0.002**
การเป็นผู้นำของครู (X ₈)	0.446	0.044	0.485	10.131	0.000**
การเป็นผู้นำของผู้บริหาร (X ₆)	0.306	0.048	0.335	6.433	0.000**
การปฏิบัติภาวะผู้นำ (X ₁)	0.150	0.042	0.167	3.598	0.000**

R = 0.894 R² = 0.800 Adjusted R² = 0.797 SE_B = 0.21675 F = 274.187

**P < .01

1.3 ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจาย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนวิชาชีพโดยปัจจัยด้านการเป็นผู้นำของครู กับด้านการเป็นผู้นำของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์สูงที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3

1.4 ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายที่พยากรณ์การเป็นชุมชนวิชาชีพที่ดีที่สุด คือ การเป็นผู้นำของครู (X₈) การเป็นผู้นำของผู้บริหาร (X₆) และการปฏิบัติภาวะผู้นำ (X₁) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.894 (R = 0.894) และมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 80 (R² = 0.80) ดังตารางที่ 4

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายโดยภาพรวม มีระดับการรับรู้ต่อการดำเนินงานหรือการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะในเรื่องผู้บริหารเสริมสร้างความไว้วางใจในการทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีนโยบาย และเป้าประสงค์ที่มุ่งเน้นให้ครูและบุคลากร

ทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมืออาชีพ โดยมุ่งการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบสอดคล้องกับผลการวิจัยของชำนาญ บุญวงศ์ [8] ที่พบว่าการทำงานเป็นทีมส่งผลต่อการมีประสิทธิภาพของการบริหารงานทำให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ

2.2 การเป็นชุมชนวิชาชีพในสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยที่ปัจจัยด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากสถานศึกษามีการตื่นตัวต่อระบบการรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องผลการวิจัยของ Teague [9] ที่พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนวิชาชีพ ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์ของบุคลากร และการมีโครงสร้างและหลักการที่สนับสนุนการเรียนรู้

2.3 ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายกับการเป็นชุมชนวิชาชีพ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำแบบกระจายมีปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเป็นชุมชนวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Smith [10] ที่พบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ กล่าวคือผู้บริหารต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็งในการสนับสนุนการพัฒนาทางวิชาการและการกำหนดวัฒนธรรมของสถานศึกษา

2.4 ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายที่ร่วมกัน พยากรณ์การเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา คือ การเป็นผู้นำของครู การเป็นผู้นำของผู้บริหาร และการปฏิบัติภาวะผู้นำ

ปัจจัยการเป็นผู้นำของครู เป็นปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์การเป็นชุมชนวิชาชีพสูงที่สุด แสดงถึงการที่สถานศึกษา มีนโยบายที่เน้นการมีส่วนร่วม มีการจัดสายงานการบังคับบัญชา และการจัดบุคลากรให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Hord [11] ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่อยู่ในตัวสมาชิกแต่ละบุคคลที่แสดงออกมาภายในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการปฏิบัติการภายในชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษา

ปัจจัยการเป็นผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่พยากรณ์การเป็นชุมชนวิชาชีพ แสดงว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ ทำให้มีการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงไปเป็นชุมชนวิชาชีพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนยพร บุญรักษา [12] ที่พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนวิชาชีพ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร จึงส่งผลชัดเจน

ต่อการเป็นชุมชนวิชาชีพ

ปัจจัยการปฏิบัติภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยตัว ที่สามที่ร่วมพยากรณ์การเป็นชุมชนวิชาชีพ แสดงว่าผู้บริหารที่มีการปฏิบัติภาวะผู้นำที่ดี เช่น การใช้รูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับสถานการณ์ ส่งเสริมให้บุคลากรมีอิสระในการแสดงพฤติกรรมอย่างเต็มที่ ใจให้ปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย และพัฒนาครูและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Dufour [13] ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูทุกคนสามารถใช้ความเชี่ยวชาญและความเป็นมืออาชีพของตนเองในการร่วมสร้างชุมชนวิชาชีพให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาศักยภาพนักเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและพัฒนาการเป็นผู้นำของครู โดยเฉพาะการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และเผยแพร่ต่อสาธารณชน และส่งเสริมให้ครูพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดโปรแกรมการสอน โดยเฉพาะการสร้างนวัตกรรมใหม่ในระดับห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาตนเอง

1.2 ควรพัฒนาภาวะผู้นำแบบกระจายของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเชื่อมั่นและความศรัทธาแก่บุคลากร โดยการบริหารจัดการบนฐานข้อมูลที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการปฏิบัติภาวะผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติการเป็นผู้นำให้บรรลุเป้าหมาย ใช้รูปแบบภาวะผู้นำที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานการณ์ และสนับสนุนบุคลากรให้มีภาวะผู้นำในทุกระดับอันจะทำให้เกิดให้เกิดชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยและพัฒนาในรูปแบบภาวะผู้นำแบบกระจายที่เหมาะสมกับบริบทของไทย โดยมุ่งเน้นหาคำตอบเรื่องวิธีการปฏิบัติการเพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเป็นชุมชนวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

2.2 ควรทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นชุมชนวิชาชีพ

2.3 ควรทำการศึกษาแบบกรณีศึกษาในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่นในด้านการเป็นชุมชนวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- [1] Ministry of Education. Education act A.D. 1999 as amended (no. 3) A.D. 2010. Bangkok: Ministry of Education; 2010. (in Thai).
- [2] Office of the Basic Education Commission. Competency and performance guide. (revised, 2010). Bangkok: Kurusapha Publishing; 2010. (in Thai).
- [3] The office of KhonKaen Elementary Educational Service Area 25. Action plan budget year 2014 [Internet]. 2014 [cited 2014 Dec 25]. Available from: www.planspm25.com/home/?page_id=38. (in Thai)
- [4] Khon Kaen Provincial Administrative Organization. Ordinary national educational test in Khon Kaen provincial administrative organization schools. Khon Kaen: Khon Kaen Provincial Organization; 2013. (in Thai).
- [5] Kangpheng, S. and Chusorn, P. Global leadership. Khon Kaen: Klangnanawittaya Publishing; 2013. (in Thai).
- [6] Roonjarern, T. Professional education for administration. Bangkok: Kaofang Publishing; 2006. (in Thai).
- [7] Kaemkate, W. Research methodology in behavioral sciences. Department of Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University; 2008. (in Thai).
- [8] Boonwong, Ch. The development of effective academic administration model through leadership and teamwork. [M.Ed. Thesis]. Mahasarakham: Mahasarakham Rajabhat University; 2013. (in Thai)
- [9] Teague, G.M. The principal's role in developing and sustaining professional learning communities. Knoxville: The University of Tennessee; 2012.
- [10] Smith, L. M. A study of teacher engagement in four dimensions of distributed leadership in one school district in Georgia. Georgia: Georgia Southern University; 2007.
- [11] Hord, S. M. Professional learning communities: communities of continuous inquiry and improvement. 1997 [cited 2014 Dec 25]. Available from: <http://www.sedl.org/siss/plccredit.html>.
- [12] Boonraksa, T. Factors affecting the professional learning community of school under the local organization administration in Loei province. [M.Ed. Thesis]. Loei: Loei Rajabhat University; 2010. (in Thai).
- [13] DuFour, R., Eakey, R., & Many, T. Learning by doing: a handbook for professional learning communities at work. Bloomington: Solution Tree Press; 2006.